
Ensenyar llengua estrangera amb cançons: una proposta intercultural i de mediació interlingüística a l'aula de Català

III Jornades d'educació lectora, literària i lingüística, ELCIS
28 d'abril de 2023

UNIVERSITÉ
PARIS 8
VINCENNES-SAINT-DENIS

llll institut
ramon llull

UNIVERSITAT [ŃÆ]
DE VALÈNCIA
Facultat de **M**agisteri

Les revolucions no es fan amb cançonetes, però les cançonetes ajuden a fer revolucions

Joan Fuster

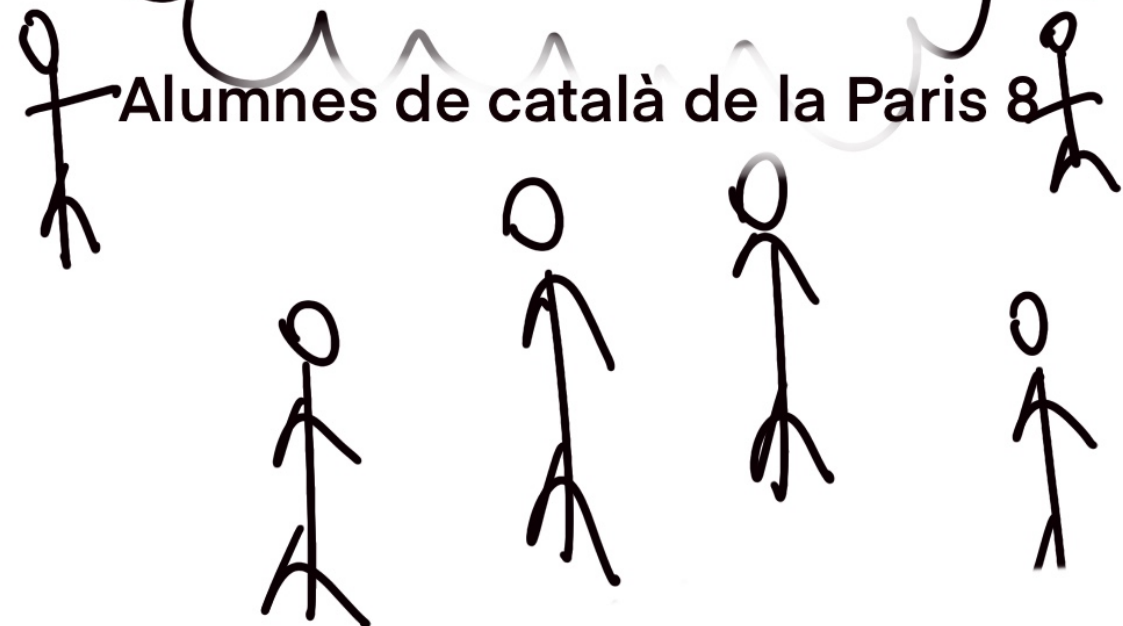

Introducció

Treball amb cançons acarades

Coneixements culturals de l'alumnat sobre la Chanson Française i el Maig del 68

Nuls coneixements sobre la Nova Cançó catalana

Coneixements superficials sobre el franquisme

1	<p>"Une sorcière Comme des autres", Anne Sylvestre 1975</p>	<p>"Una bruixa Com les altres", de Guillermina Motta 1981</p>
2	<p>"Ma liberté", de Georges Moustaki 1970</p>	<p>"Ma llibertat", de Marina Rossell 2011</p>
3	<p>"L'aigle noir", de Barbara 1970</p>	<p>"Àguila negra", de Maria del Mar Bonet 1971</p>

PRODUCTE FINAL (amb l'ajuda de la IA Demucs)

CANÇÓ REIVINDICATIVA DEL FRANCÈS AL CATALÀ

"Plus rien ne m'étonne",
de Tiken Jah Fakoly

Tiken Jah Fakoly - Plus rien ne m'étonne

TEMPORITZACIÓ

Temps total: 3 h

20 min.	Part 1. Introducció amb una presentació sobre la influència de la Chanson Française (CF) en la Nova Cançó catalana (NCC).	Breu contextualització cultural, mig en català, mig en francès de la CF i de la NCC, amb el suport d'una presentació que combina el francès i el català.
1 h 40 min.	Part 2. Treball d'escolta de les cançons, lectura en veu alta i omplir buits <i>cloze</i>	Els buits escollits per emplenar foren triats per la lectora de català Alba Arenas, professora d'aquests mateixos alumnes, cosa que va permetre la integració d'aquesta SD en la progressió global del curs de Català 2, adaptada a les necessitats dels alumnes.
1 h	Part 3. Tria d'una cançó reivindicativa en francès i traducció de la lletra per adaptar-la al català (amb l'ajuda de traductors automàtics i de diccionaris)	Mentrestant, amb una IA, les professores preparen la base musical de la cançó escollida extraient-li la veu i deixant-ne sols la instrumental per tal que al final de la SD, els alumnes la canten per damunt.

HIPÒTESIS

- 1. La cançó pot ser útil a l'aula de català llengua estrangera (CLE) per treballar elements estructurals com la pronúncia, el referent cultural, el vocabulari i la sintaxi.**
 - 2. Aquest ús de la cançó es farà guiat per part dels docents i aprofitant el discurs d'aula per a la reflexió metaverbal mitjançant la interacció i gràcies al treball amb les traduccions al català de cançons franceses.**
 - 3. L'ús d'una intel·ligència artificial facilitarà l'aprofitament de la cançó a l'aula de llengües amb efectivitat didàctica i sense necessitat de coneixements de producció ni de tècnica musicals.**
-

OBJECTIUS

- a) Contribuir a la modelització didàctica dels hipergèneres de text cançó i lletra de cançó a l'aula d'ensenyament de llengües en contextos multilingües, posant en pràctica una SD.**
 - b) Estudiar les potencialitats didàctiques de la cançó per desenvolupar treballar les estructures lingüístiques i els paral·lelismes culturals mitjançant la cançó, però sense necessitat de coneixements tècnics musicals gràcies a l'ús d'una IA.**
 - c) Analitzar la reflexió metalingüística multilingüe que té lloc al llarg de la SD mitjançant la interacció, centrant-nos en quins punts d'aquesta interacció afavoreixen els aprenentatges lingüístics.**
-

MARC TEÒRIC

Elements clau que emparenten la Nova Cançó catalana amb la Chanson Française:

- a) El món medieval dels trobadors.**
 - b) La industrialització cultural de principis del s. XX, en què el flux cultural de París arriba directament a Barcelona i a València.**
 - c) El nexse comú de les reivindicacions de Maig del 68 i de la Mediterrània (i. e. Georges Moustaki).**
-

METODOLOGIA

Metodologies d'ensenyament de llengües que es realimenten:

a) L'interaccionisme sociodiscursiu (ISD) des del qual se suggereix l'estructura de seqüència didàctica (SD) com a base per a la programació didàctica dels continguts.

b) *Translanguaging* i mediació interlingüística. Es defensa un ús flexible i naturalitzant de diverses llengües convivint en una mateixa aula, en contraposició a la separació encotillada d'una llengua per a cada matèria. Stegmann (2004) sobre la intercomprensió entre llengües romàniques.

RESULTATS (PRINCIPALS)

- a) reflexions sobre el context històric i cultural.
 - b) qüestions d'ortografia.
 - c) sobre morfologia verbal.
 - d) sobre el significat de certs mots o expressions.
 - e) qüestions de pronúncia (en la lectura en veu alta de les cançons o bé a l'hora de cantar la cançó traduïda al final de la SD).
 - f) predomini de la forma sobre el sentit (de la rima o de la mètrica per damunt del significat).
-

RESULTATS (SECUNDARIS)

- 1. La importància de llegir en veu alta en català bàsic.**
 - 2. El suport en paper amb l'acarament bilingüe de les lletres de les cançons ha estat molt útil perquè ha permès el seguiment de la classe des d'un enfocament multinivell.**
 - 3. Aquests alumnes no havien escoltat parlar català occidental subdialecte valencià i, mitjançant aquesta SD, es familiaritzaren també amb aquesta varietat diatòpica.**
-

DISCUSSIÓ

- 1. L'ús del multilingüisme a l'aula de llengua estrangera per optimitzar el treball de la interllengua dels alumnes.**
 - 2. La importància de treballar les aplicacions didàctiques per aplicar a les aules de la mà dels docents per tal d'adaptar-se a les necessitats reals, tant dels alumnes com del docent, en el marc de l'enginyeria didàctica de segona generació.**
 - 3. Els beneficis de l'ús de la cançó per al treball simultani d'estructures lingüístiques, de la pronúncia, de la reflexió sobre la forma i el contingut, i tot això sobre uns textos amb un component cultural compartit.**
 - 4. Gràcies a la generació automàtica de les bases musicals mitjançant una IA es pot fer servir la cançó a l'aula de llengües centrant el treball sobre la lletra de cançó però sense perdre la perspectiva de cançó.**
 - 5. La traducció lingüística i l'acarament bilingüe de versions anàlogues suscita una rica reflexió metaverbal que permet el treball multinivell amb el guiatge del docent.**
 - 6. L'ús d'una protollengua híbrida d'aula entre el francès i el català permet als alumnes de nivell bàsic seguir la dinàmica d'aula i alhora estar en contacte amb un flux d'interacció en català, tot evitant la manca d'intercomprensió en moments de complexitat. Aquest mecanisme és coherent amb la metodologia del *translanguaging*.**
-

BIBLIOGRAFIA

- ARAGÜEZ, C. "La Nova Cançó catalana : génesis, desarrollo y trascendencia de un fenómeno cultural en el segundo franquismo". Pasado y memoria. Revista de historia contemporánea, v. 5, p. 81-98, 2006.
- CALDUCH, Carme; MONFERRER-PALMER, Aina. "The translation of poetry as a didactic tool for multilingual teaching in Catalan as a Foreign Language: a proposal". In: IBARRA, Noelia et al. (eds.) **Retos en la adquisición de las literaturas y de las lenguas en la era digital**. València: Universitat Politècnica de València, pp. 125-129, 2015.
- CENOZ, Jasone; GORTER, Durk. **Pedagogical Translanguaging**. Cambridge: Cambridge University Press, 2022.
- CONSELL D'EUROPA. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Consell d'Europa, 2018.
- CORTIER, C.; RISPAIL, M.; VILLA-PEREZ, V. (ed.). **Chansons entre langues, révoltes et subversions**. Limoges: Lambert-Lucas, 2022.
- DE PIETRO, Jean-François; SCHNEWLY, Bernard. "Le modèle didactique du genre: un concept de l'ingénierie didactique". Les cahiers THÉODILE, v. 3, p. 27-52, 2003.
- DOLZ, Joaquim; SCHNEWLY, Bernard. **Per a un ensenyament de l'oral**. València: IIFV, 2006.
- CALVET, Louis-Jean. **Chanson et société**. Paris: Payot, 1981.
- CALVET, Louis-Jean. **Brassens**. Paris: Payot, 1993.
- MESEGUER, Lluís. La Nova Cançó: estudis de literatura i música. Barcelona: PAM, 2020.
- MIRANDA, Florencia. Textos e géneros em dialogo. Uma abordagem linguística da intertextualização. Lisboa: Fundação Calouste Gulbenkian, 2010.
- MONFERRER-PALMER, A. Vicent Andrés Estellés i la literatura a l'aula. València: Alfons el Magnànim, 2019.
- MONFERRER-PALMER, Aina. **Docentes hiperdiscursivos**. Barcelona: Octaedro, 2022.
- STEGMANN, Tilbert. "L'intercomprension (EuroCom) en langues romanes – un double atout pour le français". In: BAQUÉ, L.; TOST, M. A. (eds.). **Diversité et spécialités dans l'enseignement des langues Repères & Applications**. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona, p. 24-31, 2004.
-

MOLTES GRÀCIES

Alba Arenas i Aina Monferrer
